

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування комунальної установи
«Хорошевський геріатричний пансіонат»

22.01.2025

м. Харків, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 22.01.2025 регіональною групою НПМ Харківської області (далі – РГ НПМ) здійснено відвідування комунальної установи «Хорошевський геріатричний пансіонат» (далі – пансіонат, заклад).

Відвідування здійснювали члени РГ НПМ:

Деркач Діана Віталіївна, представник громадської організації (керівник РГ НПМ);

Ключарьов Костянтин Олегович, представник громадської організації;

Ісянов Антон Русланович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: вул. Сонячна, 2, с-ще Хорошево, Харківський район, Харківська область, 62466.

Керівник закладу – Мельник Олександр Михайлович.

Згідно з Положенням про комунальну установу «Хорошевський геріатричний пансіонат», затвердженим головою Харківської обласної ради, пансіонат є стаціонарною установою загального типу для постійного проживання людей похилого віку та осіб з інвалідністю, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового і медичного обслуговування, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів.

Пансіонат розрахований на перебування 310 осіб. На день відвідування в закладі перебували 284 особи, з яких 135 чоловіків і 149 жінок. З них: 190 ліжкових хворих, 43 маломобільні особи, 158 особам встановлена група інвалідності, 28 внутрішньо переміщених осіб, 11 недієздатних осіб. Також 40 осіб тимчасово переміщені до пансіонату з комунальної установи «Безмятеженський психоневрологічний інтернат» (Куп'янський район).

За 2024 рік у пансіонаті померло 58 осіб (причиною смерті здебільшого є хронічна серцево-судинна недостатність).

За період з 01.01.2025 по 22.01.2025 у пансіонаті померло 4 особи (причиною смерті здебільшого є хронічна серцево-судинна недостатність).

Штатна чисельність працівників закладу складає 170,0 шт. од., з яких 101,5 шт. од. – лікарський, середній та молодший медичний персонал. Відповідно до штатного розпису на 2024 рік в закладі наявні посади лікарів, а саме: лікар загальної практики-сімейний лікар – 1,0 шт. од., лікар-терапевт – 2,0 шт. од., лікар стоматолог – 0,5 шт. од., лікар-психіатр – 1,0 шт. од., лікар-акушер-гінеколог – 0,5 шт. од., фізичний терапевт – 0,5 шт. од.

Пансіонатом отримано безстрокову Ліцензію (серія АЕ №197984) Міністерства охорони здоров'я України на медичну практику від 06.06.2013.

У 2024 році на рахунки загального фонду закладу надійшло 44 636 183 грн.

Фінансування пансіонату на 2025 рік затверджено у розмірі 47 684 016 грн.

Планові витрати у 2025 році на харчування на одного мешканця в день у закладі складають 94,30 грн, витрати медикаментів на одного підопічного в день складають 18,45 грн.

Територія пансіонату огорожена, вхід і вихід з території здійснюється через пропускний пункт (фото 1, 2).

Будівля пансіонату обладнана автоматичною пожежною сигналізацією. Вікна закладу не заграбовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням. У закладі наявне дієтичне та перспективне меню (фото 3).

Приміщення харчоблоку перебуває в належному санітарно-гігієнічному стані. Працівники, які залучені до робіт в харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках. Наявні та ведуться журнал здоров'я працівників харчоблоку, бракеражний журнал, журнал добових проб. Добові проби зберігаються у визначеному порядку (фото 4, 5).

Підопічні проживають в п'ятиповерховому і двоповерховому корпусах. Розподіл по корпусах та кімнатах здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних. Для безперешкодного пересування мешканців та маломобільних осіб головний корпус пансіонату обладнаний ліфтами та пандусом.

В кімнатах проживають від 1 до 4 людей. У житлових кімнатах вікна не заграбовані. Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний.

Підопічні забезпечені твердим та м'яким інвентарем (фото 6, 7). У деяких житлових кімнатах є телевізори, комп'ютери та інша побутова техніка. Окрім того, житлові кімнати закладу облаштовано кнопками виклику персоналу (фото 8).

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами, ноутбуками.

У холах облаштовані зони відпочинку, наявні телевізори для спільного перегляду (фото 9).

У закладі облаштовано кімнату для відпочинку та зустрічей із відвідувачами.

Для виконання індивідуальних програм реабілітації в пансіонаті придбано обладнання з лікувальної фізкультури (фото 10).

Всі підопічні пансіонату мають документи.

Пансіонат налагодив співпрацю з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних.

У закладі наявні дев'ять генераторів, якими забезпечуються резервне живлення харчоблоку, медичного пункту, житлових приміщень.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 47 підопічними та 8 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 27.05.2021, за результатами якого виявлено порушення прав:

- на свободу та особисту недоторканність;
- на охорону здоров'я та медичне забезпечення;
- на повагу до приватного життя;
- на достатній життєвий рівень;
- осіб з інвалідністю на вільне пересування;
- на звернення та правову допомогу.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Харківській обласній раді:

в межах своїх повноважень сприяти у вирішенні питання щодо прискорення ремонту котельні для забезпечення підопічних безперебійною гарячою водою;
сприяти у вирішенні проблеми віддаленості зупинки громадського транспорту від пансіонату що унеможливорює вільно пересуватись мешканцям та працівникам пансіонату, особливо в непогоду та в зимовий період.

2. Комунальній установі «Хорошевський геріатричний пансіонат»:

привести наказ директора пансіонату від 23.04.2021 № 17 у відповідність до постанови Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 09.12.2020 № 1236 (із змінами та доповненнями);

в житлових кімнатах підопічних встановити кнопки виклику персоналу;
облаштувати житлові кімнати для двох і більше осіб ширмами для забезпечення приватності під час переодягання;

завершити встановлення в окремих зонах пансіонату камер відеоспостереження та забезпечити роботу цієї системи;

посилити роботу щодо з'ясування потреб підопічних з врахуванням їх віку, стану здоров'я та потреб у допоміжних засобах;

посилити роботу щодо підготовки персоналу з питань протидії неналежному поводженню з підопічними в частині дотримання персоналом прав та свобод підопічних, зокрема на приватність, не втручання в особисте та сімейне життя, та доброзичливого відношення з боку окремих представників обслуговуючого персоналу;

вирішити питання щодо можливості прогулянок для всіх маломобільних підопічних;

розмістити перспективне меню разом зі щоденним на видному та доступному місці у приміщенні прийому їжі мешканцями пансіонату;
забезпечити доступність вхідної групи будівлі пансіонату для осіб з вадами зору, зокрема: обладнати візуальними елементами доступності (попереджувальними

контрастними смугами) зовнішні та внутрішні сходи, пороги; обладнати зовнішньою тактильною табличкою із інформацією про об'єкт, назву об'єкта, години роботи, а також внутрішніми табличками з номерами кабінетів, інформації про об'єкти та послуги, що надаються; встановити кнопку виклику персоналу та позначити піктограмою міжнародного символу доступності;

розмістити інформаційний стенд з інформацією про права людини, що містить контактну інформацію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (контактний телефон гарячої лінії, порядок та адреси для звернення), інформацію про можливість отримання безоплатної правничої допомоги та контактні дані суб'єктів надання такої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», контактні дані структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, Національної поліції України, контактні дані державних та недержавних правозахисних організацій;

розмістити в пансіонаті у доступному для підопічних місці телефонний апарат, що забезпечує спілкування за умови приватності.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконані частково, а саме:

- підопічні забезпечені безперебійною гарячою водою;
- встановлено кнопки виклику персоналу в житлових кімнатах;
- забезпечено функціонування системи відеоспостереження;
- у їдальні на видному місці розміщено щоденне та перспективне меню;
- виділено окрему кімнату для спілкування підопічних з відвідувачами за умови приватності;
- розміщено інформаційні стенди.

Частково виконані рекомендації щодо реалізації права осіб з інвалідністю на вільне пересування, проте розміщення внутрішніх табличок з номерами кабінетів реалізовано не повністю. Адміністрацією закладу активно ведеться робота щодо з'ясування потреб підопічних та підготовки персоналу з питань протидії неналежному поведженню з підопічними.

Однак досі невиконаним залишається облаштування ширмами житлових кімнат, де проживають 2 і більше осіб та проблема віддаленості зупинки громадського транспорту через неможливість автотранспортної розв'язки.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

1. Під час вивчення затверджених посадових інструкцій медичних працівників, встановлено, що в посадових інструкціях персоналу до функціональних обов'язків не включений пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження

чи покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

2. У пансіонаті відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

3. У порушення пункту 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772 (далі – Типове положення), житлові кімнати для двох і більше осіб не облаштовано ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур.

4. У другому корпусі пансіонату в кімнатах підопічних ліжка розташовані впритул одне до одного, що позбавляє мешканців особистого простору (фото 11).

5. На виконання рекомендацій за результатами попереднього відвідування, у закладі було завершено встановлення системи відеоспостереження та забезпечено її функціонування (фото 12). Водночас, у порушення пункту 35 Типового положення не всі приміщення, у яких проводиться відеоспостереження, обладнані відповідними попереджувальними табличками. Це позбавляє підопічних і працівників права на обізнаність щодо збору їхніх персональних даних та може створювати умови для прихованого контролю, що є недопустимим.

6. У деяких санітарно-гігієнічних кімнатах відсутні перегородки у туалетах, що порушує право підопічних на приватність (фото 13).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

7. Не всі приміщення закладу у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

дерев'яні сходи в другому корпусі пансіонату не пристосовані для безпечного пересування осіб похилого віку та осіб із порушеннями рухових функцій, що в деяких випадках унеможливорює вільне пересування та здійснення прогулянок підопічними (фото 14);

при вході в окремі кабінети не розміщені інформаційні таблички з зазначенням номеру та назви відповідного кабінету шрифтом Брайля, що ускладнює орієнтацію для відвідувачів та підопічних.

Інші порушення.

8. В травні 2024 року, у зв'язку з погіршенням безпекової ситуації, до пансіонату були тимчасово переміщені 40 підопічних з комунальної установи «Безмятеженський психоневрологічний інтернат» (Куп'янський район). Водночас, заклад не розрахований на довгострокове проживання осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями. Під час конфіденційного спілкування з підопічними було з'ясовано, що перебування переміщених з психоневрологічного інтернату осіб негативно відображається на їх повсякденному житті в пансіонаті, що зумовлюється, зокрема, поведінкою тимчасово переміщених осіб з психоневрологічного інтернату.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Харківській обласній військовій адміністрації, Харківській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

розглянути питання щодо перенаправлення тимчасово переміщених з комунальної установи «Безмятеженський психоневрологічний інтернат» підопічних до закладів соціального захисту відповідного профілю;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства та усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Комунальній установі «Хорошевський геріатричний пансіонат»:

привести посадові інструкції персоналу закладу у відповідність до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

провести реорганізацію простору в кімнатах другого корпусу, забезпечивши належний рівень приватності підопічних;

облаштувати житлові кімнати для двох і більше осіб ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур;

облаштувати санітарно-гігієнічні кімнати перегородками;

облаштувати будівлю пансіонату відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

розмістити інформаційні таблички у всіх місцях, де встановлено камери відеоспостереження, з метою інформування підопічних і працівників.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Керівник регіональної групи НІМ
в Харківській області**

Діана ДЕРКАЧ

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

 A photograph of a large document, possibly a technical specification or contract, laid out on a table. The document contains several tables with columns and rows of text, along with some headings and sub-headers. The text is small and difficult to read, but the layout is structured.

Фото 4

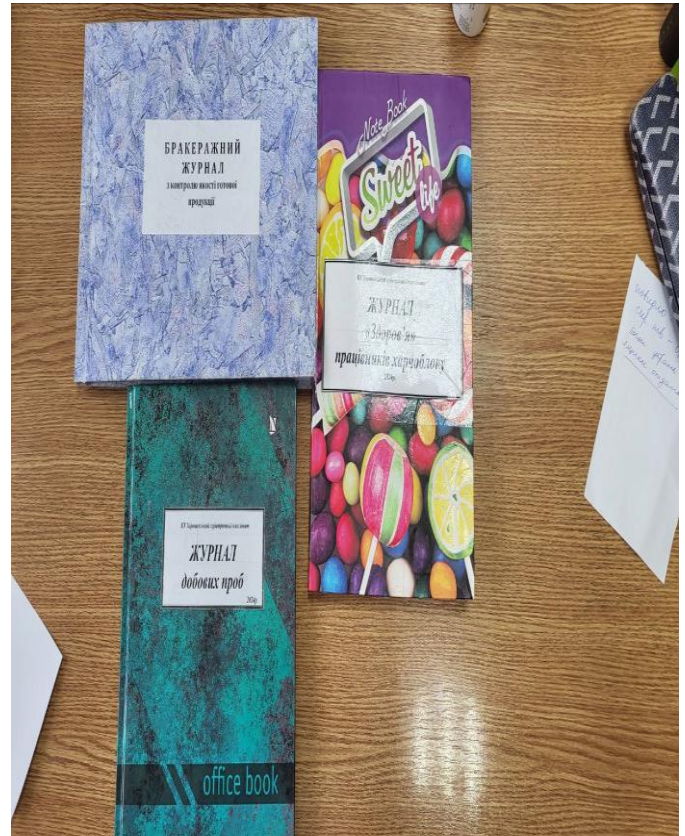

Фото 5

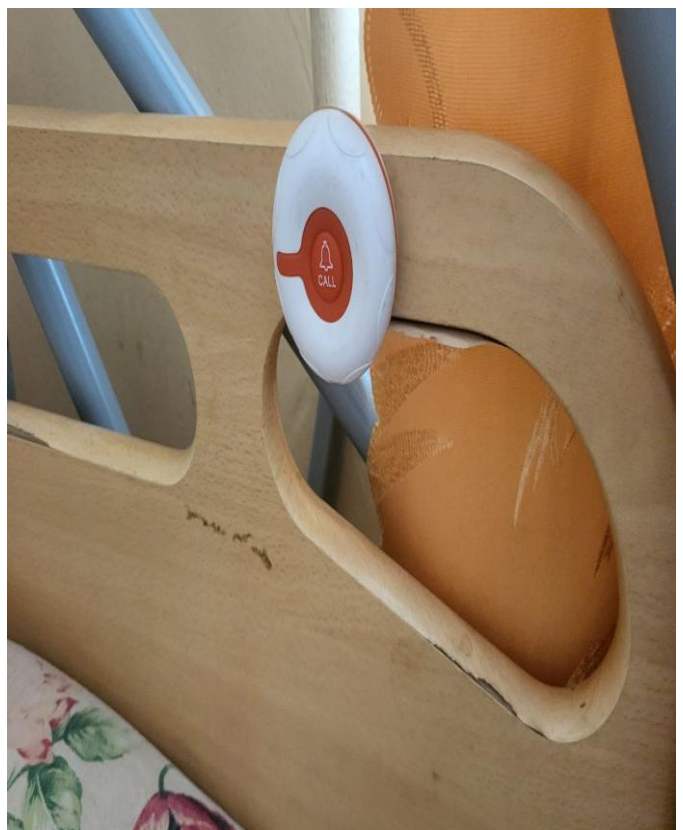
Фото 6

Фото 7

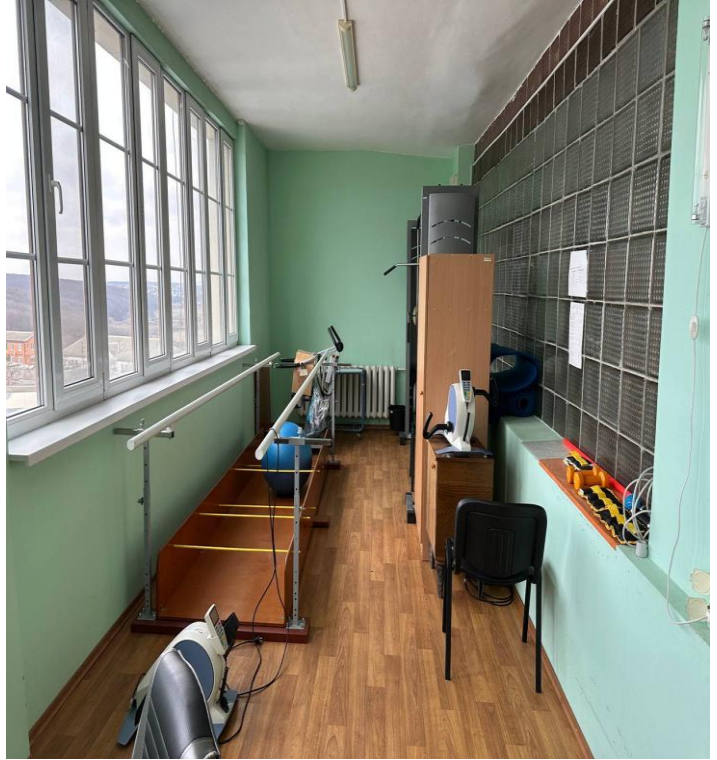
Фото 8

Φοτο 9

Φοτο 10

Φοτο 11

Φοτο 12

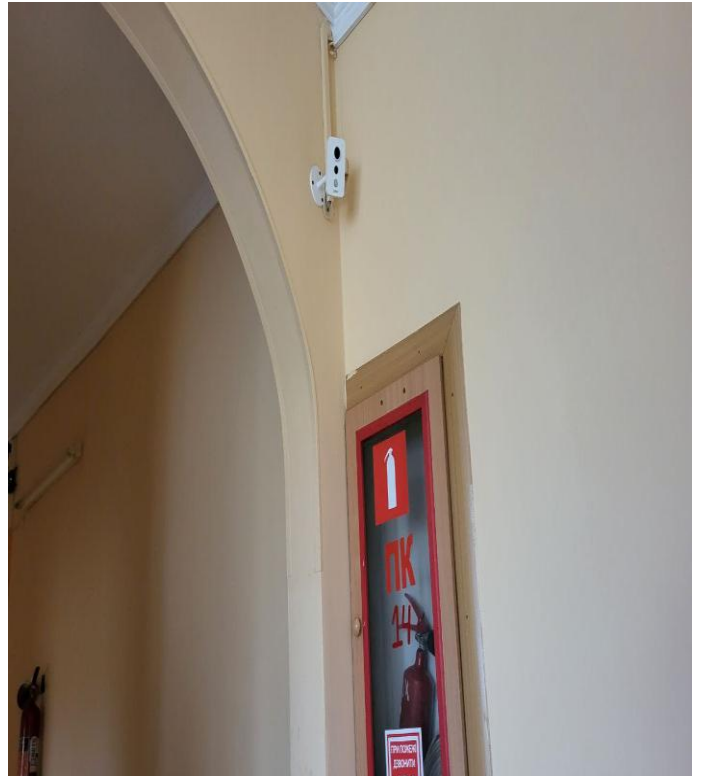

Фото 13

Фото 14

